

ความเชื่อผิด ๆ เกี่ยวกับผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ (ฉาน)

เครือข่ายปฏิบัติงานเพื่อผู้หญิงชาวไทยใหญ่ (The Shan Women's Action Network - SWAN)

กันยายน ๒๕๔๖

ความเชื่อผิด ๆ เกี่ยวกับผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ (ฉาน)

SWAN คือเครือข่ายของกลุ่มผู้หญิงชาวไทยใหญ่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในประเทศไทยและตามแนวชายแดนไทยพม่า จุดหมายหลักของการทำงานคือการสร้างความเท่าเทียมและความยุติธรรมให้แก่ผู้หญิงชาวไทยใหญ่โดยไม่มีการแบ่งแยกในการต่อสู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและทางสังคมโดยใช้ฐานของชุมชนต่าง ๆ รวมไปถึงการทำวิจัยและการสร้างความเข้าใจให้แก่สังคมภายนอก SWAN เป็นหนึ่งในสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้งสันนิบาตผู้หญิงแห่งพม่า (Women's League of Burma) ซึ่งเป็นองค์กรร่วมให้แก่กลุ่มผู้หญิงต่าง ๆ จากประเทศพม่าอีกสิบเอ็ดกลุ่ม

เราขอแสดงความขอบคุณในการช่วยเหลือทางการเงินและความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคต่าง ๆ ของศูนย์วิจัยเพื่อผู้ลี้ภัย (Center for Refugee Research- UNSW) ตลอดจนการสนับสนุนการจัดพิมพ์เอกสารเล่มนี้

โปรดอ่านข้อมูลเพิ่มเติมได้ใน www.shanwomen.org และ www.shanland.org

ผู้ลี้ภัยไร้ค่ายพักพิง

โน่น ทหารรัฐบาลคืบคลานมาถึง
ดึงทิ้งเช่นฆ่าสัตว์เลื้อยของเรา ยึดเอาข้าวปลาอาหารจากยั้งฉางไปจนหมดสิ้น
ที่โรงเรียน ความรู้และแสงแห่งปัญญาถูกช่วงชิง
ไฟถูกจุด หมูบ้านถูกเผา จิตวิญญาณถูกพราก

เสียงก้องของทหาร ก่อเกิดความกลัว และความเกลียดชัง
เราจึงต้องวิ่ง วิ่ง.....วิ่ง จนสองขาสิ้นแรง
เราคือผู้ลี้ภัยที่ไร้บ้าน ไร้ค่ายพักพิง

ทหารรัฐบาลลบล้างคุณพระพุทธรูปของพวกเรา
เราเห็นศพผู้คนของเราลอยอืดอยู่ในแม่น้ำ
ที่ดินเป็นของเราแต่ไม่อาจไถหว่าน พวกคนพาลบังคับใช้แรงงานในที่ของเราเอง
“สันติ สันติ สันติ” ทหารพม่าร้อง “เรามาอย่างสันติ”
แต่สันติไม่เคยเกิดขึ้นกับเรา เสียงปืนดังกึกก้องทุกโมงยาม ทั้งกลางวันและกลางคืน
เราจึงต้องวิ่ง วิ่ง.....วิ่ง จนสองขาสิ้นแรง
เราคือผู้ลี้ภัยที่ไร้บ้าน ไร้ค่ายพักพิง

ชาวไทยใหญ่บางส่วนร่อนเร่อาศัยในประเทศไทย บ้างเป็นคนใช้หรือเป็นทาส
บางส่วนอาศัยอยู่ในค่ายกักกันตัว ไม่มีเงิน ไม่มีอาหาร ไม่มีความหวัง
บ้างต้องรอนแรมกลางป่า ฟังเสียงร้องของลูกที่กำลังจะตาย
ยุ่งไต่อยู่ตามร่าง ไรต่อมอยู่ในดวงตา
พวกเขาชุดหลุมคลุ้มผิงร่างเด็กน้อยไว้เพียงลำพัง
แล้วเขาก็ต้องวิ่ง วิ่ง.....วิ่ง จนสองขาสิ้นแรง
ผู้ลี้ภัยที่ไร้บ้าน ไร้ค่ายพักพิง

บทกวีภาษาฉานเขียนขึ้นโดย Lenghsim (hsenhoe) แปลเป็นภาษาอังกฤษโดย Bernice Koehler Johnson

ความเชื่อผิด ๆ เกี่ยวกับผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่

ความน่า

ครั้งหนึ่งรัฐฉานเคยเป็นรัฐที่มีอิสระในการปกครองตนเอง เมื่อประเทศพม่าได้รับอิสรภาพจากประเทศอังกฤษ ในปี พ. ศ. ๒๔๘๑ รัฐฉานได้รับคำสัญญาว่า หลังจากนั้นสิบปี รัฐฉานจะได้รับสิทธิในการปกครองตนเอง แต่คำสัญญานี้ไม่เคยเป็นจริง สงครามภายในระหว่างกลุ่มชนชาติต่าง ๆ กับผู้ปกครองได้เกิดขึ้น นับตั้งแต่ปี ๒๕๐๕ เป็นต้นมา ประเทศพม่ามีทหารขึ้นมาปกครองประเทศหลายชุดด้วยกัน สงครามการต่อสู้ระหว่างชนชั้นปกครองซึ่งประกอบด้วยชนชาติพม่าเป็นส่วนใหญ่กับกลุ่มชนชาติอื่น ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนภายในประเทศพม่าต้องประสบกับความทุกข์ยากมาเป็นเวลาหลายทศวรรษ ความทุกข์ยากเพิ่มมากขึ้นภายใต้การปกครองของ สภาเพื่อสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (State Peace and Development Council-SPDC) ที่ยึดอำนาจการปกครองหลังจากได้ใช้กำลังปราบปรามอย่างรุนแรงต่อผู้ชุมนุมประท้วงอย่างสงบในปี ๒๕๓๑

การเลือกตั้งทั่วไปในปี ๒๕๓๓ ซึ่งพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย(National League of Democracy - NLD) ได้รับชัยชนะอย่างท่วมท้น แต่สภาเพื่อสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (SPDC) ปฏิเสธที่จะรับรองผลการเลือกตั้งและจวบจนทุกวันนี้ก็ยังใช้กำลังของกองทัพในการดำรงไว้ซึ่งอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ สภาเพื่อสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (SPDC) ได้เพิ่มมาตรการสูงสุดทางทหารและรณรงค์ต่อต้านการเคลื่อนไหวของชาวไทยใหญ่และกลุ่มชนชาติในพื้นที่ต่าง ๆ ¹ มีผลทำให้ประชาชนต้องโยกย้ายถิ่นที่อยู่ภายในประเทศพม่า รวมทั้งประชาชนจำนวนมากทะลักเข้าสู่ประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านในฐานะผู้ลี้ภัย

นับตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ เป็นต้นมา คณะกรรมาธิการผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (United Nations High Commission for Refugees-UNHCR) ได้ผ่านมติเห็นชอบที่จะประมาณการละเมิดสิทธิมนุษยชนใด ๆ ที่เกิดขึ้นภายในรัฐฉานและต่อชนชาติอื่น ๆ ในประเทศพม่า ต่อมาในปี ๒๕๓๗ คณะกรรมาธิการผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ได้เสนอแนะว่า “รัฐบาลของประเทศพม่า ควรจะดำเนินการตามขั้นตอนที่จำเป็นในอันที่จะทำให้ทหารไม่ว่าจะเป็นทหารรับจ้างหรือข้าราชการทหารกระทำการอยู่ในกรอบอันเป็นที่ยอมรับได้ของมาตรฐานทางด้านสิทธิมนุษยชนนานาชาติและมาตรฐานทางด้านมนุษยธรรมเพื่อที่พวกเขาเหล่านั้นจะไม่ใช้อำนาจในการฆ่าคนตามอำเภอใจหรือข่มขืนหรือยึดเอาทรัพย์สิน หรือบังคับให้ใช้แรงงาน ขนส่งโยกย้ายหรือกระทำการใด ๆ ที่แสดงออกซึ่งความไม่เคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ในรายงานของผู้ตรวจการรายงานพิเศษว่าด้วยเรื่องประเทศพม่าประจำปี ๒๕๔๖ ก็ปรากฏรายงานในทำนองเดียวกันนี้ แต่แม้กระนั้นก็ตาม ตราบจนทุกวันนี้ คณะผู้ปกครองทหารพม่าก็ยังคงกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงต่อประชาชนชาวพม่าตลอดมา

โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อประชาชนในรัฐฉาน นับตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ ประชาชนในรัฐฉานได้ตกเป็นเป้าของการสังหารโดยกลุ่มทหารเพื่อหยุดยั้งความช่วยเหลือที่ประชาชนมีต่อกองกำลังแห่งรัฐฉานและเพื่อที่จะได้เข้าครอบครองพื้นที่ในเขตนี้ซึ่งอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ กองทัพพม่าได้บังคับขับไล่ให้ชาวไทยใหญ่จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ คน และกลุ่มชนชาติอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในรัฐฉานตอนกลางละทิ้งบ้านเรือนและต้องออกจากที่ดินของตนเองเพื่อนำที่ดินเหล่านั้นไปใช้ในโครงการก่อสร้างเขื่อนพลังน้ำซึ่งเป็นโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่บนแม่น้ำสาละวิน²

¹ กลุ่มผู้ปกครองทหารในพม่าได้ดำเนินนโยบายที่เรียกว่า “สีตัด” คือมุ่งที่จะตัดปริมาณอาหาร เงินช่วยเหลือ การรวบรวมกำลังคนและข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ต่อกองกำลังต่อต้านโดยใช้วิธีการข่มขู่คุกคาม ควบคุม ทำให้ยากจนต่อพลเรือนที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่เพื่อที่พลเรือนเหล่านั้นจะได้หมดโอกาสหรือหมดหนทางใด ๆ ที่จะช่วยเหลือหรือสนับสนุนฝ่ายต่อต้าน วิธีการหลัก ๆ ของนโยบาย “สีตัด” ก็คือ เอาชาวบ้านและผู้สูงอายุไปคุมขัง ทรมาน หรือฆ่า หากรู้ว่ามี การติดต่อกับฝ่ายต่อต้านไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็ตาม หรือบังคับขู่เข็ญและปล้นเอาพืชผลในไร่ นา อาหาร สัตว์เลี้ยง เงินสดและสิ่งของมีค่าต่าง ๆ จากชาวบ้าน หรือบังคับให้พลเรือนไปใช้แรงงานในกองทัพและลดรอนเวลาที่จะทำงานอื่นใด และเพิ่มการบังคับให้โยกย้ายถิ่นฐานไปยังสถานที่หรือหมู่บ้านที่อยู่ภายใต้การควบคุมโดยตรงของกองทัพฝ่าย SPDC (ที่มา:

<http://www.db.idpproject.org>)

² พลังงานไฟฟ้าที่ได้จากเขื่อนแห่งนี้ทั้งหมดจะถูกส่งให้กับประเทศไทย กลุ่ม MDX ซึ่งมีสำนักงานอยู่ในกรุงเทพฯ ได้เซ็นสัญญากับกรมพลังงานไฟฟ้าจากน้ำของประเทศพม่าเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๕ กลุ่ม MDX จะเป็นผู้สนับสนุนทางการเงินทั้งหมดในโครงการผลิตไฟฟ้าขนาด ๔,๖๐๐ เมกะวัตต์ โดยใช้ทรัพยากรและแหล่งเงินทุนที่จัดหาภายในประเทศไทย

คณะกรรมการผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) โดยความเห็นชอบจากรัฐบาลไทยได้ดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือต่อผู้ลี้ภัยกว่า ๑.๓ ล้านคน ประเทศไทยได้ตระหนักดีถึงข้อเท็จจริงที่ว่า ชาวพม่าจำนวนมากถูกบีบบังคับให้ต้องหนีจากความขัดแย้งภายในประเทศ ประเทศไทยจึงจัดตั้งค่ายผู้ลี้ภัยสำหรับประชาชนชาวพม่ามาตั้งแต่เมื่อปี ๒๕๒๗ และยังอนุญาตให้หน่วยงานเอกชนสามารถจัดหาให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ลี้ภัยเหล่านั้นได้ด้วย ตั้งแต่ปี ๒๕๔๑ เป็นต้นมา ประเทศไทยจำกัดบทบาท คณะกรรมการข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ให้ความคุ้มครองผู้ลี้ภัยเฉพาะในค่ายเท่านั้น

ประชาชนจากรัฐฉาน แตกต่างจากชาวกะเหรี่ยงและกะเหรี่ยงแดงจากพม่า คือ ชาวรัฐฉานไม่ได้รับการยอมรับในฐานะผู้ลี้ภัย ดังนั้นพวกเขาจึงไม่ได้รับความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยและความช่วยเหลืออื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ชาวไทยใหญ่จึงต้องใช้ชีวิตแบบหลบซ่อนในฐานะบุคคลผิดกฎหมายอยู่ตามแนวชายแดนไทยพม่าหรือไม่ก็ต้องหางานทำในในฐานะแรงงานอพยพที่ได้ค่าจ้างแรงงานต่ำหรือเป็นคนงานไร้ฝีมือเช่นงานในสถานที่ก่อสร้าง ในโรงงานหรือเป็นคนรับใช้ในบ้าน การไม่ได้รับความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ ได้ส่งผลสะท้อนอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อหญิงมีครรภ์ เด็ก ผู้สูงอายุและคนพิการ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในการมีชีวิตอยู่ในป่าหรือในสถานที่ทำงาน ผู้แสวงหาที่พักพิงชาวไทยใหญ่เหล่านี้จึงต้องอยู่ด้วยความหวาดกลัวตลอดเวลาว่าจะถูกจับและถูกส่งตัวกลับไปยังประเทศพม่าที่ซึ่งพวกเขาจะต้องถูกลงโทษในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการถูกทรมาน ถูกคุมขัง การถูกข่มขืนหรือถูกฆ่า ความหวาดกลัวนี้ทวีคูณขึ้นตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๔๖ เมื่อได้มีการทำข้อตกลงระหว่างประเทศไทยและพม่าว่าด้วยการส่งตัวแรงงานอพยพชาวพม่ากลับประเทศ

ทำไมในขณะที่ชนชาติอื่น ๆ ที่ลี้ภัยจากพม่าจึงได้รับการยอมรับ (ในฐานะผู้ลี้ภัย) และได้รับการจัดที่อยู่อาศัยให้ในค่ายผู้ลี้ภัยในประเทศไทย ในขณะที่ผู้ลี้ภัยชาวไทใหญ่ไม่ได้รับการยอมรับและการสนับสนุนช่วยเหลือเช่นเดียวกันกับชนชาติอื่น ๆ

ข้อมูลที่ได้มาจากบางส่วนของตัวแทนจากรัฐบาลไทย คณะกรรมการข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ องค์การเอกชนระหว่างประเทศ สื่อมวลชนและสาธารณชนชาวไทย ชี้ให้เห็นว่ามีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับชาวไทยใหญ่ ความเข้าใจเหล่านั้นมีสมมติฐานที่ในหลายครั้งหลายคราได้กลายเป็นอคติต่อชาวไทยใหญ่ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ๙ ประการต่อไปนี้ เกี่ยวกับผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ จะเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยใหญ่ เอกสารชิ้นนี้ทำเพื่อหวังว่าจะเป็น การสร้างความเข้าใจและการตระหนักในปัญหาที่เป็นจริงเกี่ยวกับผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ และหวัง

ทั้งหมด บริษัท GMS Power ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของ MDX อยู่ในช่วงการสำรวจพื้นที่สำหรับการสร้างเขื่อน ไม่เคยมีมาตรการสำหรับการให้เงินทดแทนสำหรับชาวบ้านที่ถูกบังคับให้ต้องออกจากที่ดินของตนเองอันเนื่องมาจากโครงการดังกล่าว

การบังคับให้อพยพโยกย้ายจากถิ่นที่อยู่อาศัยของตนเองถือเป็นการละเมิดมาตรฐานทางด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องที่อยู่อาศัย ตามข้อตกลงโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ๑๙๙๓/๗๗ ย่อหน้า ๑ คณะกรรมการว่าด้วยเรื่องเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม หมายเลข ๔ และ ๗ เขียนไว้ว่า หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ก่อนจะกระทำการขับไล่ผู้ใด โดยเฉพาะหากเป็นคนหม่มมาก ต้องมีทางเลือกที่เหมาะสมและต้องปรึกษาหารือผู้ที่ได้รับผลกระทบด้วยทัศนคติที่เป็นไปเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้กำลัง หรือใช้ให้น้อยที่สุด หน่วยงานของรัฐจะต้องมีความเข้าใจว่า บุคคลที่เกี่ยวข้องมีสิทธิที่จะได้รับค่าชดเชยอย่างพอเพียงสำหรับทรัพย์สินที่ได้รับผลกระทบ

ว่าสาธารณชนชาวไทย รัฐบาลไทย องค์การเอกชนระหว่างประเทศ และคณะกรรมการข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) จะได้แก้ไขนโยบายและทัศนคติที่เป็นอยู่ในตอนนี้และในที่สุดจะให้ความช่วยเหลือด้านที่พักอาศัยและความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอื่น ๆ ต่อประชาชนจากรัฐฉานผู้ซึ่งพยายามเอาชีวิตรอดจากการถูกละทิ้งแต่ปราศจากที่ซึ่งจะให้หลบภัยได้มาเป็นเวลานาน

ความเชื่อผิด ๆ ประการที่ ๑- ชาวไทยใหญ่ที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยทั้งหมดเป็นแรงงานอพยพ

ในอดีต เป็นเวลาหลายทศวรรษมาแล้วที่ชาวไทยใหญ่ได้เข้ามาในประเทศไทยในฐานะแรงงานอพยพ โดยทั่วไปพวกเขาเป็นคนหนุ่มวัยฉกรรจ์อายุระหว่าง ๒๐-๔๐ ปี ซึ่งมาจากทั่วทุกภาคในรัฐฉาน ซึ่งจะมีมากในชนชั้นล่าง (มกราคม-พฤษภาคม) อย่างไรก็ตามนี้ไม่ใช่ลักษณะโดยทั่วไปของชาวไทยใหญ่ที่ประสงค์จะเข้ามาขอลี้ภัยในประเทศไทยหลังปี ๒๕๓๙ เป็นต้นมา

ตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๓๙ เป็นต้นมา ชนชั้นปกครองพม่าได้ใช้กำลังบังคับประชาชนจากหมู่บ้านกว่า ๑,๔๐๐ แห่งทางภาคกลางของรัฐฉานให้ย้ายออกจากถิ่นที่อยู่อาศัย มีประชาชนมากกว่า ๓๐๐,๐๐๐ คนต้องเคลื่อนย้ายเพราะถูกบีบบังคับ การบังคับให้โยกย้ายถิ่นฐานเพิ่มมากขึ้นในระหว่างปี ๒๕๔๐-๒๕๔๑ และสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือมีการฆ่าอย่างผิดกฎหมายและการใช้การข่มขืนอย่างเป็นระบบต่อผู้หญิงและเด็กหญิงชาวไทยใหญ่ซึ่งเพิ่มความรุนแรงขึ้นอย่างมากในปี ๒๕๔๐ มีการคาดประมาณว่า ในระหว่างปี ๒๕๓๙ และ ๒๕๔๐ ชาวไทยใหญ่กว่า ๘๐,๐๐๐ คนหนีเข้ามาอยู่ในประเทศไทย

ในระหว่างปี ๒๕๔๐-๒๕๔๕ ผู้ประสงค์ขอลี้ภัยชาวไทยใหญ่ที่หลบหนีเข้ามาทางด้านอำเภอฝางภาคเหนือของประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นลำดับ ซึ่งจำนวนตัวเลขอยู่ระหว่าง ๘,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ คนในแต่ละปี ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงกว่าตัวเลขแรงงานอพยพที่เข้ามาในอำเภอนี้ก่อนปี ๒๕๓๙ ผู้ที่เข้ามาใหม่หลังปี ๒๕๓๙ ส่วนใหญ่แล้วมาจาก ๑๒ เมืองในรัฐฉานที่ซึ่งกองทัพพม่าใช้กำลังบังคับให้มีการโยกย้ายมวลชนจำนวนมหาศาลภายใต้โครงการการย้ายถิ่นที่อยู่ซึ่งตามมาด้วยการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ (เช่นการฆ่าอย่างผิดกฎหมายและการข่มขืน) จำนวนชาวไทยใหญ่ที่เข้ามาในแต่ละเดือนบ่งชี้ว่าไม่ได้เกี่ยวข้องกับแบบแผนของการเข้ามาหางานทำตามฤดูกาล ๔๗% ของผู้ที่เข้ามาอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีหรือ ๔๕ ปี และแก่กว่านั้น ซึ่งแตกต่างจากแรงงานอพยพ นี่คือการอพยพเคลื่อนย้ายของทั้งครอบครัวซึ่งสมาชิกในครอบครัวจำนวนมากไม่ได้อยู่ในวัยทำงาน³

ภาพที่ปรากฏนี้ชี้ให้เห็นว่าคนเหล่านี้ไม่ใช่แรงงานอพยพ แต่เป็นผู้แสวงหาที่ลี้ภัย เป็นผู้ที่หลบหนีภัยจากสู้รบในประเทศและจากการถูกละทิ้งและการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบภายใต้รัฐบาลทหารพม่า

ความเชื่อผิด ๆ ประการที่ ๒ - ชาวไทยใหญ่เป็น “พีน้อง” กับคนไทย ดังนั้นผู้ลี้ภัย/ผู้อพยพจึงสามารถผสานกลมกลืนเข้าสู่สังคมไทยได้โดยง่ายและดังนั้นพวกเขาจึงไม่ต้องการแหล่งพักพิงและความช่วยเหลือใด ๆ

³ มูลินีเพื่อสิทธิมนุษยชนชาวไทยใหญ่, *Charting the Exodus from Shan State: Patterns of refugee flows into Northern Chiangmai Province of Thailand, 1997-2002, 2003* ประเทศไทย

ความสัมพันธ์ในอดีตรัฐฉาน-ไทย มีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน ประชาชนไปมาหาสู่เช่นบ้านพี่-เมืองน้อง แต่ไม่ใช่ประสบการณ์ของผู้ที่หนีเข้ามาในประเทศไทยนับตั้งแต่ปี ๒๕๓๙ เป็นต้นมา ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนฉานกับประชาชนไทยหลังปี ๒๕๓๙ เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง ไม่มี ความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมเช่นบ้านพี่-เมืองน้องอีกต่อไปแล้ว ประชาชนฉานที่ลี้ภัยเข้ามาในประเทศไทย เป็นผู้ ที่มีสถานภาพต่ำต้อยกว่าประชาชนไทย ประชาชนฉานเป็นผู้ที่หลบหนีภัยทางการเมืองมาหาที่ปลอดภัยเพื่อ ฟังฟัง

ความจำเป็นที่จะต้องหาแพะรับบาปต่อกรณีอัตราการว่างงานในประเทศไทยที่เพิ่มสูงขึ้นในระหว่าง การเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี ๒๕๔๐ ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายต่อแรงงานอพยพและนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา การกวาดล้างแรงงานอพยพก็เพิ่มมากขึ้น นี่เป็นสถานการณ์แวดล้อมที่ไม่เป็นมิตรต่อชาวไทย ใหญ่ที่เข้ามายังประเทศไทยซึ่งถูกมองว่าเป็นพวกที่เกี่ยวข้องกับแรงงานอพยพ ทศนคติที่เป็นลบยังถูกโหม กระพือเข้าใส่แรงงานอพยพเหล่านั้นผ่านทางสื่อต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

ในบรรยากาศเช่นนี้ ผู้แสวงหาที่ลี้ภัยชาวไทยใหญ่พบว่าเป็นการยากลำบากที่จะผสมกลมกลืนเข้า สู่สังคมไทย พวกเขาไม่สามารถไปไหนมาไหนได้โดยอิสระ ต้องอยู่อย่างหลบซ่อนและเพื่อไม่ให้เป็นที่สังเกต ของทางการไทย พวกเขาจำต้องละทิ้งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมบางอย่าง จำเป็นต้องดิ้นรนเรียนภาษาไทย⁴ แต่งตัวแบบคนไทย หญิงสาวและเด็กผู้หญิงต้องตัดผมยาวให้สั้นทันทีที่เข้ามาถึงเมืองไทย

รัฐธรรมนูญไทยฉบับปี ๒๕๔๐ ให้หลักประกันว่า ศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของ บุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง⁵ แต่ไม่ใช่ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ในประเทศไทย ผู้ แสวงหาที่พำนักชาวไทยใหญ่ รวมทั้งคนแก่ ผู้หญิงและเด็ก หญิงท้อง คนพิการและเหยื่อที่เคยถูกทรมาน ข่มขืนและการกระทำอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศ บุคคลเหล่านี้ไม่สามารถหางานทำเพื่อ ช่วยเหลือตนเองได้ ฉะนั้นพวกเขาก็มีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องมีแหล่งพักพิงที่ปลอดภัยและความ ช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอื่น ๆ รวมทั้งการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานและการสนับสนุนด้านการศึกษา

ความเชื่อผิด ๆ ประการที่ ๓ - ประเทศไทยไม่ได้เป็นประเทศที่ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติปี ๑๙๕๑ ว่าด้วยเรื่องสถานะของผู้ลี้ภัยจะนั้นประเทศไทยจึงไม่มีข้อผูกมัดใด ๆ ที่จะต้องให้ความ คุ้มครองต่อผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่

แม้ว่าประเทศไทยไม่ได้ลงนามในอนุสัญญาปี ๑๙๕๑ ก็ตาม แต่ประเทศไทยมีพันธผูกพันตามหลัก กฎหมายสากลและมาตรฐานทางด้านมนุษยธรรม ประเทศไทยจึงควรช่วยเหลือผู้แสวงหาที่ลี้ภัยชาวไทย ใหญ่อีกต่อไป

ประการแรก หลักการว่าด้วยการไม่ส่งกลับ(การบังคับให้บุคคลต้องกลับคืนถิ่นที่ซึ่งพวกเขาต้อง เผชิญกับการถูกละเมิด)ซึ่งถือเป็นหลักการทั่วไปทางกฎหมายที่ทุกประเทศให้การยอมรับ แม้ว่าประเทศนั้น ๆ

⁴ ภาษาฉานมีความคล้ายคลึงกับภาษาไทย แต่ชาวไทยใหญ่ไม่สามารถเข้าใจภาษาไทยได้อย่างอัตโนมัติ พวกเขา จำเป็นต้องใช้เวลาในการเรียนภาษาไทยเพื่อจะสื่อสารกับคนไทยได้รู้เรื่อง

⁵ บทบัญญัติทั่วไป มาตราที่ ๔ “ศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง” รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (๒๕๔๐)

จะไม่ได้ลงนามในอนุสัญญาปี ๑๙๕๑ ก็ตาม ภายใต้หลักกฎหมายสากล ประเทศไทยจะต้องไม่ส่งตัวชาวไทยใหญ่กลับประเทศพม่า เพราะพวกเขาอาจต้องเผชิญกับการถูกประหัตประหารและไม่สามารถเรียกร้องความคุ้มครองจากรัฐบาลพม่าได้

ยิ่งไปกว่านั้น ประเทศไทยยังมีภาระหน้าที่ทั้งภายใต้หลักกฎหมายสากลและภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญของตนเองที่จะต้องส่งเสริม ปกป้องและปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของประชาชนทุกคนในประเทศไทย⁶ ประเทศไทยลงนามในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมและอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ภายใต้อนุสัญญาต่าง ๆ เหล่านี้ รวมทั้งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและรัฐธรรมนูญของตนเอง รัฐบาลไทยจึงมีภาระผูกพันที่จะต้องให้การรับรองว่าสิทธิของความเป็นมนุษย์จะต้องได้รับการคุ้มครอง เคารพและปฏิบัติตาม (เป็นต้นว่า สิทธิที่จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติ อิสรภาพในการเคลื่อนย้ายและสิทธิที่จะเป็นอิสระจากการกระทำรุนแรงทั้งปวง สิทธิที่จะมีที่พักพิงที่เหมาะสม การได้รับดูแลด้านสุขภาพและการศึกษาอย่างพอเพียง)⁷

สำคัญเหนือสิ่งอื่นใดก็คือ ภายใต้กฎหมายสิทธิมนุษยชนสากลซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิกว่าด้วยการไม่แบ่งแยกนั้น ประเทศไทยต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะ แต่ต้องให้โอกาสอย่างเท่าเทียมสำหรับผู้แสวงหาที่ลี้ภัยและผู้ลี้ภัย ประชาชนจากรัฐอื่นต้องเผชิญกับการถูกประหัตประหารเช่นเดียวกับชนกลุ่มอื่น ๆ ที่มาจากพม่าและดังนั้นพวกเขาจึงควรได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในการเข้าอาศัยในค่ายผู้ลี้ภัยและได้รับบริการช่วยเหลืออื่น ๆ เช่นเดียวกัน

ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยเรื่องผู้ลี้ภัยปี ๑๙๕๑ แต่ประเทศไทยก็มีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ลี้ภัย รัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมโดยจัดหาที่พักพิงให้แก่ผู้ลี้ภัยกลุ่มอื่น ๆ จากพม่า มีค่ายผู้ลี้ภัยตามแนวชายแดนไทยพม่า ๙ แห่งและมีผู้ลี้ภัยอาศัยอยู่ในค่ายเหล่านี้ ๑๓๙,๗๖๑ คน กระทรวงมหาดไทยของประเทศไทยได้ลงทะเบียนคนเหล่านี้ไว้เพียง ๑๑๒,๓๖๙ คน⁸

⁶ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งประเทศไทยได้โต้แย้งตรงที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอ้างถึงคำว่า “ประชาชน” นั้นขัดแย้งกับคำว่า “ประชาชนไทย” (เช่นมาตรา ๔) ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของรัฐไทยที่จะต้อง “เคารพและปกป้องศักดิ์ศรี สิทธิ และเสรีภาพของประชาชนทุกคนที่อยู่ในประเทศไทย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจึงใช้ข้อโต้แย้งอันนี้ในการพิจารณาถึงสถานการณ์ของผู้แสวงหาแหล่งพักพิงและแรงงานอพยพจากประเทศพม่าที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย

⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (๒๕๔๐) บทที่ ๓ ได้กล่าวถึงสิทธิต่าง ๆ เหล่านี้คือมาตราที่ ๓๐ -บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน มาตราที่ ๓๑-บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย มาตราที่ ๓๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและมีเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร มาตรา ๔๓ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรา ๕๒ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน มาตรา ๕๓ เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม บทที่ ๕ หลักปฏิบัติว่าด้วยนโยบายพื้นฐานของรัฐ มาตรา ๘๐ ก็ยังกล่าวไว้ว่า “รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาส ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

⁸ *Burmese Border Refugees Sites with Population Figures – July 2003* Burmese Border Consortium ยังมีคนจำนวนหนึ่งที่ UNHCR ยอมรับในฐานะ “บุคคลที่คณะกรรมการผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ห่วงใย ซึ่ง

ประเทศไทยเป็นสมาชิกถาวรในคณะกรรมการบริหารของ คณะกรรมาธิการผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ซึ่งได้แสดงความสนใจที่จะคงไว้ซึ่งมาตรฐานทางกฎหมายสากลว่าด้วยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้แสวงหาที่ลี้ภัยและผู้ลี้ภัย

แต่กระนั้นก็ตามรัฐบาลไทยก็ยังยืนยันที่จะไม่ปฏิบัติตามประชาชนชาวไทยใหญ่อย่างเท่าเทียมกับกลุ่มผู้แสวงหาที่ลี้ภัยกลุ่มอื่น ๆ ในประเทศไทยโดยการปฏิเสธการลี้ภัย การอนุญาตให้เข้าอยู่ในค่ายและการเข้าถึงความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอื่น ๆ และกระทั่งส่งพวกเขากลับถิ่นฐานเดิมแม้จะเป็นสิ่งที่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการส่งตัวกลับก็ตาม

ความเชื่อผิด ๆ ประการที่ ๔ - การสนับสนุนให้มีการปกป้องผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่จะกระตุ้นให้ทางการไทยเข้ากวาดล้างผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่และนั่นยังจะทำให้พวกเขากลับมาอาศัยอยู่ในประเทศไทยด้วยความยากลำบากยิ่งขึ้น

จากหลักฐานที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้ชี้ให้เห็นว่าการสนับสนุนมีแต่จะช่วยปกป้องผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่และป้องกันการถูกส่งตัวกลับพม่า

ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๕ หลังจากการสู้รบอย่างรุนแรงตามแนวเขตแดนไทยและรัฐฉาน มีผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ประมาณ ๖๐๐ คนได้หนีเข้ามายังจังหวัดเชียงใหม่ ทางตอนเหนือของประเทศไทย องค์การด้านสิทธิมนุษยชนทั้งของไทยและระหว่างประเทศได้ยื่นข้อเรียกร้องไปยังรัฐบาลไทยขอให้มีการลี้ภัยอย่างปลอดภัยและขอให้มีการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมต่อผู้ลี้ภัยเหล่านี้ ผลก็คือผู้ลี้ภัยเหล่านี้ได้รับอนุญาตให้มีที่พักอาศัยชั่วคราวอยู่ในประเทศไทยได้จนถึงทุกวันนี้^๙ นี่เป็นสิ่งที่ทางการไทยไม่เคยทำมาก่อนและถือว่าเป็นสัญญาณที่น่ายินดีสำหรับความเปลี่ยนแปลงในด้านนโยบายต่อผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่

ความเชื่อผิด ๆ ประการที่ ๕ - ผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ขนยาเสพติด ก่ออาชญากรรมและนำโรคติดต่อมาสู่ประเทศไทย

ปัญหายาเสพติดเกิดขึ้นอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้จากข้อตกลงทางการเมืองในประเทศจีน เรื่องชนชาติในพม่า แต่แทนที่รัฐบาลทหารพม่าจะเข้าสู่กระบวนการต่อรองทางการเมืองกับกลุ่มกองกำลังต่อต้านของชนชาติต่าง ๆ รัฐบาลทหารพม่ากลับเพียงแต่เลือกที่จะทำข้อตกลงหยุดยิงกับบางกลุ่มบางพวกเท่านั้น และให้ความเป็นอิสระกับพวกเขาที่จะทำธุรกรรมใด ๆ รวมทั้งการผลิตยาเสพติด ปริมาณการผลิตยาเสพติดจึงพุ่งสูงขึ้นอย่างมากนับตั้งแต่ปี ๒๕๓๑ และรัฐบาลทหารเองก็ได้ประโยชน์โดยตรงจากการค้ายาเสพติดนี้ ชาวบ้านจำนวนหนึ่งจากบางเขตในรัฐฉานหนีออกจากหมู่บ้านเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกบังคับจากทหารพม่าให้ปลูกฝิ่น และที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันก็คือ กองทัพไทยและหน่วยปราบยาเสพติดได้ออกมายอมรับอย่างเปิดเผยว่า การผลิตและการขนยาบ้า (Methamphetamine) ซึ่งถือเป็นยาเสพติดที่เป็นภัย

หมายความว่า บุคคลเหล่านี้สามารถได้รับการประเมินจาก คณะกรรมาธิการผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) และเข้ามาตรฐานคำจำกัดความทางด้านกฎหมายสากลของการเป็นผู้ลี้ภัย และได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยได้

^๙ ข้อเสนอแนะแก่ผู้ทำงานเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนในบางสถานการณ์สามารถใช้เป็นกลไกและเป็นยุทธศาสตร์เพื่อการปกป้องได้ จากการประชุมหารือสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนสตรี (Consultation for Women Human Rights Defenders) กับ ผู้เสนอรายงานพิเศษแห่งองค์การสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องผู้พิทักษ์นักสิทธิมนุษยชน

คุกคามต่อประเทศไทยอย่างร้ายแรงที่สุดตามแนวชายแดนไทยพม่าได้อาศัยอยู่ภายใต้การควบคุมและดำเนินการโดยกองทัพของ SPDC และพันธมิตรรวมทั้งกองทัพของรัฐว้า (United Wa State Army) เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๖ นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร กล่าวว่า ประเทศไทยจะดำเนินมาตรการขั้นเด็ดขาดกับกลุ่มกองทัพของรัฐว้าและผู้ลี้ภัยยาเสพติดที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกองทัพว้าหากพม่าไม่ดำเนินการใด ๆ ในเรื่องนี้

เพื่อที่จะเข้าใจประเด็นปัญหาเรื่องยาเสพติดบริเวณแนวชายแดนไทยพม่าได้อย่างถ่องแท้ จึงมีความจำเป็นต้องเข้าใจถึงสาเหตุที่เป็นต้นตออย่างแท้จริง นั่นคือการยึดอำนาจไว้ในมือโดยไม่ยอมปล่อยของกองทัพรัฐบาลทหารพม่า ไม่ใช่เพราะรับปากอย่างประชาชนจากรัฐฉาน ผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องยาเสพติดและอาชญากรรมเป็นเพียงคนกลุ่มน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนประชาชนผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ในส่วนทั้งหมด ถ้าประเทศไทยจัดที่พักพิงและให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ซึ่งจะเป็นหลักประกันความต้องการด้านพื้นฐานทั้งในเรื่องที่อยู่อาศัยและข้าวปลาอาหารให้แก่ชาวไทยใหญ่ และให้หลักประกันว่าพวกเขาจะไม่ถูกบังคับให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและอาชญากรรมต่าง ๆ เพียงเพื่อสนองความต้องการพื้นฐานดังกล่าว

โรคภัยไข้เจ็บที่เป็นกันมากในชุมชนชาวไทยใหญ่เกิดจากสาเหตุหลักคือภาวะทุโภชนาการ สภาพความเป็นอยู่ที่ขาดสุขอนามัยและขาดความเข้าใจเรื่องการสาธารณสุขพื้นฐาน ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้สามารถแก้ไขได้โดยการยินยอมให้ผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ได้อาศัยอยู่ในค่ายผู้ลี้ภัยที่ซึ่งพวกเขาจะได้มีอาหารกินอย่างพอเพียง มีความรู้พื้นฐานทั้งทางด้านสุขอนามัย การศึกษาและมีการเข้ารับคำปรึกษา หากมีโรคติดต่อเกิดขึ้นวิธีป้องกันที่ดีที่สุดคือการฉีดวัคซีนและการรักษาผู้ป่วยอย่างถูกวิธีภายในค่าย

ความเชื่อผิด ๆ ประการที่ ๖- การให้การรับรองสถานะผู้ลี้ภัยแก่ชาวไทยใหญ่จะเท่ากับเป็นการเปิดประตูให้ผู้ลี้ภัยจากรัฐฉานหลั่งไหลเข้ามาเป็นจำนวนมาก

การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวางและเป็นระบบและปัญหาความล่มสลายทางเศรษฐกิจของรัฐฉานในประเทศพม่าคือเหตุผลที่ทำให้ประชาชนต้องอพยพเข้าสู่ประเทศไทย เพื่อหยุดการทะลักเข้ามาของผู้แสวงหาที่ลี้ภัย ประเทศไทยจึงต้องร่วมมือกับประชาคมนานาชาติในการกดดันให้รัฐบาลทหารพม่าหยุดการละเมิดในทุกรูปแบบและจัดให้มีการเจรจาสามฝ่ายกับตัวแทนจากกลุ่มชนชาติต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ชาวพม่าและกลุ่มฝ่ายค้านชาวพม่าในการสถาปนาสันติภาพและประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในพม่า การกดดันนี้สามารถทำได้โดยผ่านการโดดเดี่ยวทางการเมืองและการหยุดให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่รัฐบาลทหารพม่า

การปฏิเสธการให้ที่ลี้ภัยและการให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมแก่ผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่เท่ากับรัฐบาลไทยหลีกเลี่ยงที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่หน้าประตูบ้านของตนเอง แทนที่จะยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยท่าทีที่สุ่มรอบคอบและมองการณ์ไกล

เป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับรัฐบาลไทยที่จะต้องตระหนักในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดหาค่ายผู้ลี้ภัยแก่ชาวไทยใหญ่ การยอมรับสถานะผู้ลี้ภัยของชาวไทยใหญ่โดยการจัดหาค่ายที่พักอาศัยให้ รัฐบาลไทยสามารถสร้างกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นมาใช้กับผู้แสวงหาที่ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ได้ ภายในค่ายนั้นเองที่รัฐบาลไทยสามารถจัดการศึกษาและสาธารณสุขให้กับประชาชนชาวไทยใหญ่ ค่ายผู้ลี้ภัยส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในเขตห่างไกลความเจริญ การสร้างค่ายจะนำมาซึ่งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาเศรษฐกิจ และหาก

การเจรจาเรื่องสันติภาพและประชาธิปไตยกับประเทศพม่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ค่ายก็จะกลายเป็นศูนย์สำหรับการส่งตัวผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่เหล่านั้นกลับถิ่นฐานเดิม ประเทศไทยก็จะบรรลุนโยบายตามรัฐธรรมนูญและต่อประชาคมโลกในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

ความเชื่อผิด ๆ ประการที่ ๗ - ประเทศไทยต้องเป็นผู้แบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการสร้างค่ายและการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ชาวไทยใหญ่

ค่าใช้จ่ายสำหรับค่ายผู้ลี้ภัยต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยนั้นมาจากเงินบริจาคจากองค์กรระหว่างประเทศ ในปี ๒๕๔๕ Burmese Border Consortium ได้ให้เงินจำนวน ๕๔๑,๐๓๗,๙๖๖ บาท (หรือประมาณ ๑๓ ล้านเหรียญสหรัฐ) สำหรับการจัดหาข้าวปลาอาหารและสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีพ เช่น ถ่านหุงข้าว ที่อยู่อาศัย มุ้ง ฯลฯ สำหรับผู้ลี้ภัยตามแนวชายแดนไทยพม่า เงินจำนวนนี้ประมาณ ๘๕% มาจากรัฐบาลออสเตรเลีย คานาดา เดนมาร์ก สหภาพยุโรป อังกฤษ ไอร์แลนด์ นอร์เวย์ สวีเดน สวิสเซอร์แลนด์ และสหรัฐอเมริกา และที่เหลืออีก ๑๕% มาจากองค์กรเอกชนต่าง ๆ¹⁰

ประเทศไทยรับภาระค่าใช้จ่ายเป็นส่วนน้อยเท่านั้น เช่นค่าจ้างบุคลากรภายในค่าย การรักษาความปลอดภัย และค่าบริหารจัดการ¹¹ นอกจากนี้ การกินอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้ลี้ภัยในค่าย และคนทำงานในองค์กรเอกชนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก็เป็นตลาดให้กับเศรษฐกิจท้องถิ่น ซึ่งเป็นประโยชน์กับชุมชนท้องถิ่นของไทยอีกด้วย

ความเชื่อผิด ๆ ประการที่ ๘ - ผู้ลี้ภัยเป็นการทำลายสภาพแวดล้อม

จากการวิจัยพบว่า ในจำนวนค่ายผู้ลี้ภัยที่มีอยู่ในปัจจุบัน ผู้ลี้ภัยโดยการนำของชาวบ้านในท้องถิ่น ได้กำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการใช้ประโยชน์จากป่ามาเพื่อการปลูกสร้างที่อยู่อาศัย เป็นอาหารเสริมและเป็นเชื้อเพลิงด้วยความรอบคอบและเหมาะสม ความสมดุลดังกล่าวเริ่มหมดไปหลังจากมีการรวมค่ายต่าง ๆ เข้าไว้เป็นหนึ่งเดียว ซึ่งก่อให้เกิดความแออัด พื้นที่สำหรับการพักอาศัยและการทำสวนครัวมีไม่พอเพียง ขาดแคลนน้ำและการสาธารณสุข จากการวิจัยยังพบว่า การตัดไม้ทำลายป่าใกล้ค่ายผู้ลี้ภัยเกิดจากการทำเกษตรกรรมเชิงพาณิชย์ การทำป่าไม้ และการทำเกษตรกรรมด้วยวิธีการที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อมโดยนักธุรกิจชาวไทย¹²

ความเชื่อผิด ๆ ประการที่ ๙ - ค่ายจะถูกนำไปใช้เป็นที่ของสะสมกำลังของกลุ่มต่อต้านเพื่อเข้าไปใช้กำลังต่อสู้ในประเทศพม่า

สงครามกลางเมืองในรัฐฉานเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลาสี่ทศวรรษแล้ว แม้ว่าจะไม่มีค่ายผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ในประเทศไทยเลยก็ตาม การต่อสู้ก็ยังคงมีอยู่ต่อไป และการการละเมิดสิทธิมนุษยชนก็ยังคงเลวร้ายลงไปเรื่อย ๆ ดังนั้นการมีอยู่ของค่ายผู้ลี้ภัยจึงไม่ใช่ตัวชี้กำหนดสาเหตุของการคงอยู่ของความขัดแย้ง

¹⁰ แหล่งที่มา : BBC Relief Programme, กรกฎาคมถึงธันวาคม ๒๕๔๕

¹¹ ข้อมูลการจัดสรรงบประมาณสำหรับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังกล่าวไม่มีการเปิดเผยรายละเอียด

¹² Taking Shelter: Refugee Protection and Sustainable Forest Management, Friend Without Borders, 2001

ในทางกลับกัน การขาดแหล่งลี้ภัยและความช่วยเหลือต่าง ๆ ภายในประเทศไทยก็จะเท่ากับเป็นการผลักดันให้ผู้แสวงหาที่ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ต้องกลับไปสู่ดินแดนแห่งความขัดแย้ง ที่ซึ่งวงจรของความรุนแรงยังดำรงอยู่ และต้องกลายเป็นเหยื่อของยุทธวิธีทำให้ดินแดนถูกเป็นไฟโดยรัฐบาลทหารพม่า ดังนั้นการปฏิเสธการให้แหล่งพักพิงแก่ผู้ลี้ภัยในตัวของมันเองคือการดำรงไว้ซึ่งความขัดแย้งและความทรมานขมขื่นของชาวไทยใหญ่อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

บทสรุป

เป็นเวลาเนิ่นนานหลายศตวรรษมาแล้วที่มีคำกล่าวว่า "ยินดีต้อนรับไม่ว่าผู้ใดที่กำลังตกทุกข์ได้ยากให้พำนักอยู่ในประเทศไทยและจะได้รับการคุ้มครองจากกษัตริย์ไทย" และด้วยคุณความดีเช่นนี้เองที่ทำให้ชาวกัมพูชา เวียดนามและบางส่วนจากประเทศพม่าได้เข้ามาแสวงหาแหล่งพักพิง แล้วทำไมเล่าประเทศไทยจึงจะไม่ยอมให้ความช่วยเหลือที่ลี้ภัยแก่ประชาชนชาวไทยใหญ่ผู้ซึ่งในหลาย ๆ ด้านเป็นเสมือนพี่น้องที่ใกล้ชิดที่สุดของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อประชาคมนานาชาติในการกล่าวถึงเหตุผลของการไหลทะลักเข้ามาในประเทศไทยของผู้แสวงหาที่พักพิงชาวไทยใหญ่ โดยการกดดันรัฐบาลทหารพม่าในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- เคารพต่อพันธะผูกพันภายใต้กฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รวมทั้งมาตรา ๓ ของ อนุสัญญาเจนีวาปี ๑๙๔๘ ที่ต้องหยุดการใช้อาวุธใด ๆ ที่กระทำต่อพลเรือน ต้องปกป้องพลเรือนทุกคน รวมทั้งเด็ก ผู้หญิง บุคคลไม่ว่าจะเป็นชนชาติใด หรือชนชาติส่วนน้อยที่นับถือศาสนาต่าง ๆ ปลอดภัยจากการถูกกล่เมิดภายใต้กฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

- เริ่มต้นการเจรจาสามฝ่ายกับตัวแทนของกลุ่มชนชาติอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พม่าและกลุ่มประชาธิปไตยฝ่ายค้านเพื่อสร้างสันติภาพและประชาธิปไตยในพม่า

ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลไทยเพื่อบรรลุนโยบายที่มีต่อผู้แสวงหาที่พักพิงชาวไทยใหญ่ในประเทศไทยคือ

- ให้การคุ้มครองต่อพลเรือนชาวไทยใหญ่ซึ่งอาศัยอยู่ตามแนวชายแดนไทย-ฉานโดยการอนุญาตให้พวกเขาข้ามเข้ามาในเขตประเทศไทยได้ จัดหาเอกสารที่จำเป็นสำหรับผู้แสวงหาที่พักพิงชาวไทยใหญ่ และอนุญาตให้เข้าอยู่ในค่ายผู้ลี้ภัยได้ และสามารถเข้าถึงความช่วยเหลือจากคณะกรรมการผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR)
- อนุญาตให้ผู้แสวงหาที่พักพิงชาวไทยใหญ่เข้าถึงความช่วยเหลือจากหน่วยงานช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยได้
- ไม่ส่งตัวผู้แสวงหาที่พักพิงชาวไทยใหญ่ โดยเฉพาะผู้หญิงกลับเข้าไปอยู่ในมือของกองทัพพม่า
- เห็นสัญญาในอนุสัญญาว่าด้วยผู้ลี้ภัยปี ๑๙๕๑
- ให้ความมั่นใจว่าค่ายผู้ลี้ภัยทุกแห่งให้บริการด้านสาธารณสุขอย่างเพียงพอและให้คำปรึกษากับเหยื่อทางเพศที่ถูกระทำรุนแรง
- ทบทวนคำสั่งว่าด้วยความมั่นคงและหยุดการกวาดล้างที่กระทำต่อองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนในพม่า
- คงความสนับสนุนอย่างเต็มที่ต่อคณะกรรมการต่างประเทศของวุฒิสภาซึ่งกำลังทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาว่าด้วยเรื่องกลุ่มชนชาติต่าง ๆ และประเด็นเรื่องความมั่นคงบริเวณชายแดนไทย-พม่า” ซึ่งมีจุดเน้นพิเศษอยู่ที่สถานการณ์ของผู้แสวงหาที่พักพิงชาวไทยใหญ่ในประเทศไทยและกำลังพยายามอย่างเต็มที่ที่จะนำเสนอข้อเสนอนี้ที่ได้จากการศึกษานี้อย่างเร่งด่วนภายในปี ๒๕๔๗ นี้